

skal gaa; jeg tror snarere, vi skulde rette vore Bestræbelser mod at skaffe billigere Penge, idet vi i al Almindelighed lever paa en alt for høj Rentefod her i Landet; og det er slet ikke udelukket, at man ved forskellige Foranstaltninger kunde finde andre Veje, som det kunde være paakrævet at gaa for at naa til en lavere Rentefod og derved bringe Byrderne for hele vor Produktion, ogsaa for vore Laan i faste Ejendomme, ned til en ringere Højde end den, der hviler paa dem i Øjeblikket.

I denne Forbindelse vil jeg ogsaa gerne se paa Sagen som Helhed; thi det er virkelig interessant at se, hvor meget den Rentefod betyder, som Danmark i Øjeblikket har for Ydelsen af de Laan, danske Ejendomme er pantsat for. En Oversigt fra 1909 — man har ikke senere faaet en samlet Oversigt over den samlede Pantegæld i danske Ejendomme — viser, at paa det Tidspunkt var der en tinglest Prioritetsgæld i samtlige danske Ejendomme paa 3 300 Mill. Kr. Man tager sikkert ikke fejl, naar man regner med en gennemsnitlig Renteydelse — deri ikke medregnet Afdrag — paa 5 pCt., det vil ellers sige en aarlig Byrde af disse Laan paa 165 Mill. Kr. Naar man ser paa, hvorledes disse 3 300 Mill. Kr. er fremkommet — det har man nemlig en Oversigt over ved denne Statistik fra 1909 —, viser det sig, at der i Kreditforeningsmidler er givet 1 418 Mill. Kr., i Hypotekforeningsmidler 81 Millioner, i Sparekassemidler 350 Millioner, Staten har indsat — vistnok væsentlig til Husmandskreditforeninger og lignende Institutioner — 28 Mill. Kr., offentlige Midler — det er ikke angivet, hvori disse offentlige Midler bestaar — 126 Millioner og umyndiges Midler 76 Millioner, af Bankmidler er der anbragt 118 Millioner, Forsikrings-selskaber har anbragt 67 Millioner, private Midler 726 Millioner, Fideikommis-midler 88 Millioner og uangivet 222 Millioner, i alt altsaa 3 300 Millioner, der, som sagt, giver en aarlig Rentebyrde for disse Ejendomme paa 165 Mill. Kr. Ser vi nu paa denne Statistik, viser det sig, at der i Kreditforenings- og Hypotekforeningsmidler var anbragt 1 599 Millioner eller knap Halvdelen, og det Tal skal jeg derfor gaa ud fra, naar jeg nu sammenligner Forholdene i 1909 med dem i 1925, hvorfra mine Tal stammer. Forholdene er i hvert Fald ikke forbedret i 1926, tværtimod. Skønt vi ikke har en Statistik saa udførlig som den fra 1909, kan man alligevel faa en nogenlunde tilsvarende. Ved at se paa Statistikkens for 1925, kan man se, hvor meget der er anbragt

i samtlige danske Ejendomme af Kreditforenings- og Hypotekforeningsmidler. I 1909 var knap Halvdelen af samtlige Ullaan Kreditforenings- og Hypotekforeningsmidler, i 1925 er der af Kreditforeningsmidler 3 032 Millioner og af Hypotekforeningslaan 319 Millioner; disse 2 Institutioner alene har altsaa sat Laan i danske Ejendomme til et større Beløb, end hele Pantegælden var i 1909. Regner man nu med samme Forhold — og jeg tror i hvert Fald, man ned Rette kan gøre det, Forholdet stiller sig forholdsvist daarligere, tror jeg, end i 1909 —, vil det sige, at samtlige danske faste Ejendomme, det vil sige Jord og Bygninger, i Dag er pantsat til et Beløb paa i alt ca. 7 000 Millioner med en Renteydelse, som vi nu maa sætte lidt højere end den, vi regnede med i 1909, den gennemsnitlige Rente bliver neppe mindre end $5\frac{1}{2}$ pCt., det vil sige en Rentebyrde paa 385 Mill. Kr. aarlig. Hertil har man imidlertid egentlig Lov til at lægge den danske Statsgæld, der i Dag andrager ca. 1 200 Mill. Kr., vistnok lidt over, og ligeledes Kommunernes Gæld, som i 1925 androg 950 Millioner, og deres Forrentningsbyrde er sikkert heller ikke ringere end $5\frac{1}{2}$ pCt., og her er ikke regnet med væsentlige Afdrag, det vil altsaa sige, at det danske Samfund har en Rentebyrde paa 503 250 000 Kr. af et Laan paa 9 150 Mill. Kr. Denne uhyre Sum synes jeg, det i denne Forbindelse har sin Interesse at se lidt paa, og jeg synes derfor, man nøje bør overveje, om der ikke snarere vil være Grund til at gøre noget andet end netop at legalisere en højere Rente end den, man ved tidligere Love har givet Adgang til, og som er gældende i dette Øjeblik; selv om Forholdene i Dag og maaske i Morgen og maaske et Aar frem i Tiden ikke bliver væsentlig anderledes, saa at vi ikke kan faa Laan væsentlig billigere end 6 pCt., tror jeg alligevel, at vi nøje skal overveje Spørgsmaalet. Denne uhyre Sum paa 503 Mill. Kr., som det danske Samfund skal betale, forinden der kan blive noget til Mad, Drikke, Klæder, Sko og lignende Udgifter, synes jeg ogsaa er Eftertanke værd. Denne uhyre Rentebyrde, som det danske Samfund har at slæbe, er dog ikke alt det, der betales i Renter af de Kapitaler, som bruges i vort Samfund. Her er nemlig kun nævnt de Summer, der staa fast som Prioriteter i Ejendomme og Jord, Statsgæld og Kommunegæld, men ikke de uhyre Kapitaler, som bruges ude i vort Erhvervsliv, og som skal forrentes med en meget, meget højere Rente. Jeg skal blot gøre opmærksom paa